

Vera in kultura

Silvo Šinkovec

25. maja 2016 sem se udeležil posveta učiteljev predmeta *vera in kultura*. Na posvetu sem se spomnil Bele knjige (2011), ki ugotavlja, da naši učenci dobijo bistveno manj potrebnega znanja s področja etike in religije kot učenci drugih držav. Zato avtorji Bele knjige zaključijo, da bi »na področjih etike in religije osnovna šola morala dodatno poskrbeti za osnovno sistematično znanje vseh učencev« (Krek in Metljak, 2011: 43).

V štirih katoliških gimnazijah v Sloveniji (Ljubljana Šentvid, Želimlje, Vipava, Maribor) poučujejo predmet *vera in kultura* v vseh štirih letnikih. Razvili so svoj učni načrt, metodiko in didaktiko predmeta, izdelali potrebne učbenike. Prvi vsebinski sklop je posvečen spoznavanju sebe, saj je to obdobje intenzivnega osebnostnega razvoja; drugi je spoznavanje Svetega pisma (nastajanje, zgradba, metode proučevanja in vsebine); tretji sklop je vera, ko poleg osnovnih poudarkov katoliške vere spoznavajo tudi druga verstva, s čimer odgovarjajo na temeljno potrebo družbe, saj se največ predsodkov in nestrpnosti do drugih pojavlja zaradi nepoznavanja; četrti vsebinski sklop je družba, v katero mladi vstopajo, zato se posvečajo vprašanjem naroda, Cerkve, ki ji pripadajo, in družbi, ki jo soustvarjajo.

Posvet so pripravili na podlagi ankete, s katero so želeli izvedeti, kako predmet ocenjujejo sedanji in bivši dijaki ter profesorji tega predmeta. Mnogi dijaki ta predmet ocenjujejo kot najljubši predmet, saj prispeva k posameznikovemu celostnemu razvoju, skrbi za osebni razvoj in duhovno rast, priljubljen je, ker gre za pogovor o za življenje pomembnih temah, za vzgojo za vrednote, za gradnjo skupnosti, oblikovanje narodne zavesti, spoznavanje pomena človekovih pravic in drugih verstev, za učenje večšin osebnega odločanja, za iskanje osebne poklicanosti itd. Na posvetu smo slišali tudi, da nekateri ravnatelji državnih gimnazij ta predmet ravnateljem štirih gimnazij zavidajo. Kolegi iz Celovca, Gorice in Trsta so predstavili izkušnje poučevanja podobnega predmeta v Avstriji in Italiji. V Avstriji imajo verouk v vseh razredih, na vseh stopnjah po 2 uri na teden, v spričevalu je ta predmet na prvem mestu, v Italiji, kjer je ta predmet izbirni, ga obiskuje nekaj manj kot 90 % učencev. Zaradi tako različnega položaja v Avstriji in Italiji učitelje tega predmeta štejejo v stotinah, pri nas jih preštejemo na prste dveh rok. Neprimerljivo.

Ob koncu posveta je ostalo nekaj izzivov. Izpostavil bom tri. Prvi je, da bi bilo treba tako kot vse predmete tudi tega zaradi njegove posebne vloge postaviti v tesen odnos do temeljnega smotra vzgoje in izobraževanja. Spoznavanje človekove religiozne razsežnosti ne sme biti ločeno, kot še en predmet sam zase. Pediček je svaril pred zgolj horizontalo, »golo sumarizacijo« posameznih vidikov osebnosti (vsestranskost) in zagovarjal vertikalo, tisto, kar povezuje posamezne plasti osebnosti, čemur bi lahko rekli osebnostno jedro. Pedagoška stroka bi morala za osnovne in srednje šole pripraviti pedagoške koncepte, na podlagi katerih bi sodobna šola vse, kar se na njej dogaja, smiselno povezovala v spodbujanje celostnega razvoja osebnosti.

Drugi izziv izhaja iz Bele knjige, ki priznava, da slovenski učenci na področju vere in etike dobijo manj kot njihovi vrstniki v Evropi. Toda poleg splošne ugotovitve ni predvidena nobena sprememba. Mogoče je prav ta skupina strokovnjakov z oblikovanjem pedagoške teorije in prakse predmeta *vera in kultura* lahko navdih in strokovna opora tistim, ki se bodo v prihodnje trudili etiko in poznavanje verstev vnašati v državno šolo. Pri tem si želim, da bi bolj kot iz filozofije, sociologije ali psihologije religije izhajali iz fenomenologije religije.

Tretji izziv je povezan z vzgojnim načrtom, ki daje šolam možnost, da celostno oblikujejo področje vzgoje, kar omogoča, da se učenci učijo živeti drug z drugim (v skupnosti) in s seboj (učiti se biti), ter bistveno pripomore k zdravju otrok.